

บทคัดย่อ

ภาพรวมของอุตสาหกรรมเครื่องรับโทรทัศน์ที่ใช้ในครัวเรือนในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีในการผลิตชิ้นส่วนในประเทศมากขึ้นเพื่อทดแทนชิ้นส่วนที่นำเข้ามาจากต่างประเทศและมีการพัฒนาจากการผลิตเพื่อขายในประเทศมาเป็นการผลิตเพื่อส่งออกปีละกว่าล้านเหรียญสหรัฐ แม้ชิ้นส่วนสำคัญของเครื่องรับโทรทัศน์ที่ใช้ในบ้านมีการผลิตในประเทศมากขึ้น และความสามารถในการผลิตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ก็มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องแต่ชิ้นส่วนและสินค้าสำเร็จรูปบางชนิดยังต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมนี้ยังต้องพึ่งพาการลงทุนและเทคโนโลยีจากต่างชาติ ผู้ประกอบการรายใหญ่ในอุตสาหกรรมนี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นบริษัทที่มีการร่วมทุนจากต่างชาติ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตเครื่องรับโทรทัศน์จำนวนมาก ประกอบด้วยบริษัทต่างชาติที่ร่วมทุนกับผู้ผลิตในประเทศไทย เช่น บริษัทจากญี่ปุ่นและเกาหลี และบริษัทของคนไทยเอง

กระบวนการผลิตเครื่องรับโทรทัศน์ของประเทศไทยนั้นเป็นการประกอบชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนกลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้แก่ ปัจจัยทุนและวัตถุดิบ ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบ ชิ้นส่วนและเครื่องจักร และปัจจัยแรงงาน โดยที่สัดส่วนการใช้แรงงานในโรงงานซึ่งผลิตสินค้าเหล่านี้ต่ำมากประมาณร้อยละ 5-10 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ในการผลิตเครื่องรับโทรทัศน์ใช้ชิ้นส่วนนำเข้าจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 53 ของการใช้ชิ้นส่วนทั้งหมด ปัจจัยประเภทชิ้นส่วนนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการผลิตสินค้าเหล่านี้ แหล่งที่มาของชิ้นส่วนสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ ชิ้นส่วนที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นชิ้นส่วนที่ผู้ผลิตซื้อจากผู้ผลิตชิ้นส่วนรายอื่นในประเทศ ชิ้นส่วนที่ผู้ผลิตในโรงงานของตนเองหรือชิ้นส่วนที่ต้องสั่งนำเข้าจากต่างประเทศเช่น Transistor, Resistor, Capacitor, Coil, Diode, หลอดภาพโทรทัศน์ขนาด 9-13 นิ้ว, หลอดภาพที่มีขนาดใหญ่กว่า 25 นิ้ว และแผงวงจรไฟฟ้า เป็นต้น

ระดับความสามารถทางเทคโนโลยีของผู้ผลิตเครื่องรับโทรทัศน์จะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของสินค้าที่ผลิต และยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ผลิตอีกด้วย กล่าวคือ ถ้าผู้ผลิตสินค้าเป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศโดยมีผู้ถือหุ้นใหญ่เป็นชาวต่างชาติและมีบริษัทแม่อยู่ในต่างประเทศ ผู้ผลิตจะสามารถใช้เทคโนโลยีของผู้ลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งบริษัทเหล่านี้มักไม่มีหน่วยออกแบบและพัฒนาแบบการผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิตบางส่วน

จะต้องเป็นชิ้นส่วนที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นเทคโนโลยีของบริษัทแม่ ดังนั้น จึงต้องนำเข้าจากฐานการผลิตของบริษัทในเครือที่ทำหน้าที่ผลิตและป้อนสู่โรงงานผลิตเครื่องรับโทรทัศน์สีในเครือเดียวกันทั่วโลก ขณะเดียวกันหลายบริษัทในประเทศซึ่งเคยผลิตชิ้นส่วนเพื่อส่งออกไปต่างประเทศโดยตรงได้เริ่มมีการจำหน่ายให้บริษัทในประเทศมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ประกอบเป็นสินค้าเพื่อการส่งออกอีกทอดหนึ่ง ได้แก่ ขดลวดทองแดง (ผลิตโดยบริษัทอิตาชิ อีนาเมลไวร์) แก้วหน้าจอ (Panel) และกรวยแก้ว (Funnel) (ผลิตโดยบริษัท สยามอາซาฮี เทคโนโลยีกลาส) Metal parts ต่าง ๆ ประกอบด้วย Frame, Internal magnetic shield และ Shadow mask band (ผลิตโดยบริษัทมูราโต้อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด)

ลักษณะโครงสร้างตลาดอุตสาหกรรมเครื่องรับโทรทัศน์สีในประเทศไทยเป็นแบบ “ตลาดผู้ขายน้อยราย” เนื่องจากการเข้าสู่ตลาดของเครื่องรับโทรทัศน์สีค่อนข้างยากเนื่องจากมีสิ่งกีดกั้นการเข้าสู่ตลาด ทำให้หน่วยผลิตรายใหม่ไม่สามารถเข้ามาแข่งขันได้ จึงทำให้มีผู้ผลิตเครื่องรับโทรทัศน์สีในตลาดของไทยมีจำนวนผู้ผลิตไม่มากนัก จึงทำให้มีการแข่งขันกันระหว่างผู้ผลิตและสินค้าของผู้ผลิตแต่ละตราสินค้าค่อนข้างสูง ดังนั้น บริษัทผู้ผลิตสินค้า ในแต่ละตราสินค้าต้องสร้างความแตกต่างกันในตัวสินค้า (Differentiated products) เช่น การออกแบบรูปลักษณะภายนอก หรือขนาดของหน้าจอ เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อตามความพอใจ โดยอาจจะเลือกซื้อจากตราสินค้า (Brand) เพราะความยึดมั่นในตราสินค้า (Brand loyalty) และเนื่องจากตลาดเครื่องรับโทรทัศน์สีในประเทศไทยมีการแข่งขันค่อนข้างสูงและส่วนแบ่งตลาดในประเทศส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก ซึ่งนอกจากจะมีการแข่งขันกันภายในประเทศแล้วยังมีการแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศที่นำเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย เช่น จีน เกาหลีและมาเลเซีย

การศึกษา “ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทย – อินเดีย :กรณีศึกษาเครื่องรับโทรทัศน์สี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ประกอบการ/ผู้ผลิตในด้านต้นทุนการผลิต ส่วนแบ่งตลาดในประเทศและโครงสร้างตลาดภายในประเทศ เมื่อมีการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย มีผลให้การส่งออกสินค้าจากไทยไปยังอินเดียมีมูลค่าเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2547-2549 มูลค่าการส่งออกเพิ่มจาก 913.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 1,529.72 และ 1,803.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ปี 2547 มีมูลค่าส่งออก 34.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มเป็น 124.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2549)

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการส่งออกของเครื่องรับโทรทัศน์สีของไทยเมื่อเทียบกับสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่ไทยส่งออกไปตลาดโลก ซึ่งใช้ดัชนีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอย่างเปิดเผย (Revealed Comparative Advantage) หรือ RCA ดัชนีความสามารถในการส่งออกเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Export Performance: CEP Index) และดัชนีวัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม (Concentration Ratio) จากการศึกษาดัชนีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอย่างเปิดเผย (Revealed Comparative Advantage) หรือ RCA พบว่าไทยมีความสามารถในการส่งออกของเครื่องรับโทรทัศน์สีเมื่อเทียบกับสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่ไทยส่งออกไปยังตลาดโลก (ค่า RCA ของไทยในระหว่างปี 2544 - 2548 มีค่าเท่ากับ 4.66, 4.66 215.72, 189.44 และ 153.73 ตามลำดับ ส่วนค่า RCA ของอินเดีย มีค่าเท่ากับ 4.45, 6.75, 25.07, -7.68 และ -47.52 ตามลำดับ) จากการศึกษาดัชนีความสามารถในการส่งออกเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Export Performance) หรือ CEP พบว่าไทยมีความสามารถในการส่งออกเครื่องรับโทรทัศน์สีเทียบกับสินค้าชนิดเดียวกันนี้ที่ประเทศอื่นส่งออกไปยังตลาดโลก (ค่า CEP ของไทยในระหว่าง ปี 2544 - 2548 มีค่าเท่ากับ 3.13, 3.32, 3.01, 3.66 และ 4.42 ตามลำดับ ส่วนค่า CEP ของอินเดีย มีค่าเท่ากับ 0.16, 0.15, 0.16, 0.19 และ 0.25 ตามลำดับ) และจากการศึกษาดัชนีวัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมเครื่องรับโทรทัศน์สีในปี 2546 มีการกระจุกตัวในระดับสูง และ ในปี 2547- 2549 พบว่าแนวโน้มของการกระจุกตัวลดลงเนื่องจากส่วนแบ่งตลาดของผู้ผลิตและตราสินค้ารายใหญ่มีการกระจายตัวไปยังผู้ผลิตและตราสินค้ารายอื่น ๆ ตลาดของการส่งออกสินค้าเครื่องรับโทรทัศน์สีของไทยซึ่งนอกจากจะมีการแข่งขันในอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าประเภทนี้ภายในประเทศแล้วยังต้องแข่งขันกับสินค้าเครื่องรับโทรทัศน์สีกับประเทศอื่น ๆ ด้วย ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการ/ผู้ผลิตของไทยก็ต้องเผชิญกับปัญหาในด้านมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-tariff Barriers) เช่น การใช้ภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด การกำหนดมาตรฐานสินค้า และแหล่งกำเนิดสินค้า เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดทำการศึกษาเปิดเสรีทางการค้าอย่างแท้จริง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องร่วมมือและปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อทำให้เกิดการขยายปริมาณการค้าและเพิ่มมูลค่าการส่งออกของสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ และควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาทั้งในด้านเทคโนโลยีผลิตสินค้าและเพิ่มทักษะให้กับแรงงาน รวมทั้งรัฐควรมีนโยบายสนับสนุนในด้านการลงทุนและส่งเสริมสนับสนุนในภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง